

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: שְׁבוּעוֹת "אֵל שְׂדֵי יִתְּנוּ לָכֶם רְחִמִים" רְאִשֵׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" 🕯️ כְּנִיסַת הַחֹג: 19:13

עֲרַשׁ"ק ה' סיון תשע"ד (3.6.14) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:28 ר"ת 21:14

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי בְשָׁלְשִׁים" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

הטעם למנהג ישראל לקרוא את מגילת רות בחג השבועות

אומרים חז"ל (ראש השנה יא): "הקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום, מחדש לחדש, שנאמר: 'את מספר ימיה אמלא'". אם כן, כיון שדוד המלך נפטר בחג השבועות (התוספות חגיגה יז' בשם הירושלמי) בודאי שהוא גם נולד בו. לכן, אומר הגה"ק בעל "תבואות שור", ביום הולדת דוד מלך ישראל, ראוי לקרוא את מגילת רות, אשר בה מבוארת השתלשלות לידתו מבצע ומרות, וכפי שמסתימת המגילה: "ובעז הוליד את עובד, ועבד הוליד את ישי וישי הוליד את דוד".

והנה אמרו חז"ל: שמואל הנביא כתב את מגילת רות, כפי המובא בגמרא (ב"ב יד'): "שמואל כתב ספרו (=ספר שמואל), וספר שופטים ורות".

שואל על-כך הגה"ק, בעל הב"ח בספרו "משיב נפש": מדוע טרח שמואל הנביא לכתוב את מגילת רות? – ומשיב: כיון שמגילת רות היא פסק-דין של שמואל הנביא ובית דינו, שקבלו מדור לדור על-פי התורה שבעל-פה, שדוד המלך שהיה כידוע מבני בניה של רות המואביה, מותר לבוא בקהל ה'. ומה שאסרה התורה שבכתב (דברים כג ד'): "לא יבא עמוני ומואבי בקהל יהוה", הכונה היא רק לגברים, אבל לגבי הנשים לא אסרה התורה, וכפי שדורשת הגמרא (יבמות עז): "עמוני – ולא עמונית, מואבי – ולא מואביה", ולכן מותרת רות המואביה לבוא בקהל ה', וכמו כן כל צאצאיה, ודוד בתוכם.

בענין זה מספרים לנו חז"ל, כי כאשר דוד הקטן, שעדיין לא היה מפורסם, התכוון לצאת למלחמה כנגד גוליית הפלישתי, שהכל פחדו ממנו, הלביש שאול המלך את מדיו שלו לדוד, כפי שכתוב (שמואל א' יז, לח): "וילביש שאול את דוד מדיו ונתן קובע נחשת על ראשו וילביש אתו שריון".

והנה זה פלא: למרות ששואל המלך היה משכמו ומעלה גבוה מכל העם, ואילו דוד המלך היה נער קטן, התאימו בגדי המלוכה של שאול המלך התאמה נפלאה ומדויקת על דוד. כשראה כן שאול המלך – נבהל, וראה בכל סימן שדוד נועד לגדולות ולנצורות, והוא זה שיקח ממנו את המלכות, כפי שאמר לו שמואל הנביא, אחרי שנכשל במלחמת עמלק. (כאשר לא מלא אחר ציווי ה', וחמל על אגג שמואל א' טו, כח): "ויאמר אליו שמואל קרע ה' את ממלכות ישראל מעליך היום ונתנה לרעהו הטוב ממך".

ולכן – "...כראות שאול את דוד יצא לקראת הפלשתי אמר אל אבנר שר הצבא בן מי זה הנער?" – ומפרשת שם הגמרא, שעיקר שאלתו של שאול היתה, האם דוד הוא מבני בניו של פריץ בן יהודה, שאז סימן הוא, שעתידי הוא למלוך על ישראל, כפי שכתוב (בבא בתרא ק): "שהמלך פורץ לעשות לו דרך, ואין ממחין בידו (=אין מי שיתנגד לו)". ענה לו דואג האדומי: עד שאתה שואל אם הוא הגון להיות מלך, תשאל האם הוא הגון בכלל לבוא בקהל ה', שכן, הוא מבני בניה של רות המואביה, שהרי כתוב בתורה (דברים כג, ד'): "לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'... על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים".

התערב אבנר שר הצבא, וענה לדואג: כתוב בתורה "עמוני", ולא כתוב "מואבי", ולא "מואביה". לכן, רות, שהיא מואביה, מותרת לבוא בקהל ה'. אמר לו דואג האדומי: אם כן, כתוב גם בתורה (דברים פרק כג, ג): "לא יבא ממזר בקהל ה'", וכי אפשר להגיד שממזר אסור וממזרת מותרת? והרי ידוע שדרך התורה היא לדבר בלשון זכר, אבל גם נקבה נכללת בה. על כן רות המואביה אינה מותרת לבוא בקהל ה', וכן דוד שיצא ממנה!

ענה לו אבנר: הלא הסיבה לכך ש"לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'" היא – "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים". אם כך הדבר, מובן מכאן שהתורה מדבירת רק על הזכרים. שכן, ידוע שדרך הגברים היא לקדם איש את רעהו, ואין זאת דרך הנשים הצנועות לצאת ולקדם גברים בלחם ובמים – ולכן

הנשים המואביות מותרות. השיב לו דואג האדומי: אם כך, הגברים היו צריכים לקדם בלחם ובמים גברים, ונשים היו צריכות לקדם בלחם ובמים נשים. על כך לא ידע אבנר להשיב, ושתק! וממשיכה הגמרא ומספרת, שרצו להכריז לכל שלדוד אסור לבוא בקהל ה'! מיד אומרת הגמרא, שעמשא, שהיה שר וגבור-חיל, חגר את חרבו, ואמר: כל מי שאינו שומע הלכה זו - ידקר בחרב. כך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי - "עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואביה" (יבמות עז').

מבואר מכאן, שלילא הקבלה שהיתה בידם מבית דינו של שמואל הנביא - "עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואביה" - לא היה לדוד מותר לבוא בקהל ה'. ולכן בגלל טעם זה - אומר הב"ח - כתב שמואל הנביא את מגילת רות, כי מגילה זו היא בעצם פסק-דין של שמואל הנביא, כפי שקבל מדור לדור, עד משה רבנו, שקבל מסיני, שלדוד המלך מותר לבוא בקהל ה' - ושם מבואר שהזקנים התירו לבעז להינשא לרות המואביה, משום שדרשו: "עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואביה".

"וביום הפכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבעתיכם..." (כח, כו')

בפסוק זה, אומר רבי אליעזר מגרמיה בעל "הרוקח", יש רמז למנהג ישראל, לאכול מאכלי חלב בחג השבועות, שכן... מנחה חדשה לה' בשבעתיכם" - ראשי תיבות "חלב". וכבר הרבו בספרים הקדושים לתת טעם למנהג קדוש זה. אנו נביא כאן בע"ה את ביאורו של ה"חתם סופר", בספרו "תורת משה".

נקדים לומר מה שמבואר בספרים הקדושים, כי הסיבה שהקב"ה ברא את האדם, כך שלא יוכל להתקיים בלי מאכל ומשקה היא, כדי שהאדם, על-ידי אכילתו, יעלה/יתקן את ניצוצי הקדושה (=הנשמות המגולגלות) בתוך המאכלים (על-ידי הברכה, שנקבעה לכל מאכל ומשקה). וזהו שפרש הבעש"ט הקדוש זי"ע את הפסוק (תהילים קז, ה'): "רעבים גם צמאים, נפשם בהם תתעטף" - כלומר, מה שברא הקב"ה בני אדם - שיהיו "רעבים גם צמאים", ולא יוכלו להתקיים בלי אכל - הוא בגלל "נפשם בהם תתעטף" - מפיון שבתוך המאכל מתעטפים ניצוצי הקדושה.

והנה, אומר ה"חתם סופר", כי לפני שחטא ואכל אדם הראשון מעץ הדעת, לא היה צריך להמית את הבהמה בשחיטה, כדי לאכול את בשרה, על מנת להעלות (=לתקן) את ניצוצי הקדושה שבבשר - אלא הקב"ה היה מסובב כך, שכל ניצוצי הקדושה יכנסו לתוך החלב של הבהמה, וכאשר היה האדם שותה את החלב לישם שמים, היה על-ידי כך, מעלה (=מתקן) את כל ניצוצי הקדושה שם. ובדאי שכך היה טוב יותר, כיון שלא היו צריכים להמית את הבעל-חי, אלא יכלו לתקנו בעודו בחיים. אולם, אחרי שאכל אדם הראשון מעץ הדעת, וגרם לקלוקל בכל הבריאה, והביא מיתה לעולם, גרם הוא לקלוקל אצל בעלי החיים, כיון ששוב אי-אפשר לתקנם בעודם בחיים, ולהעלות את ניצוצי הקדושה אשר בתוכם. ועל כן לאחר חטא אדם הראשון, היה צריך דוקא לשחוט את הבהמה ולאכול את בשרה, כדי להעלות את אותם ניצוצי הקדושה שמגולגלים בתוכה.

והנה, כידוע ביום מתן תורה, כשקרבו בני ישראל להר סיני, ופסקה זוהמתם, חזרו ישראל למצב של אדם הראשון, לפני שחטא, ופסקה בהם גם המיתה, כמו שכתוב בגמרא (עבודה זרה ה, א'): "לא קבלו ישראל את התורה, אלא כדי שלא יהא מלאך המות שולט בהן..."

ועתה יתבאר לנו הטעם למנהג ישראל לאכול מאכלי חלב בחג השבועות, שכן ביום מתן תורה תוקן חטא אדם הראשון (ומנית), ושוב לא היו צריכים לאכול בשר כדי להעלות את ניצוצי הקדושה, אלא היה מספיק לאכול מאכלי חלב של הבהמה, כדי להעלות את ניצוצי הקדושה המגולגלות בה. (על פי "אורה של תורה")

"ולא תגרעו ממנו לשמור את מצות ה' אלהיכם, אשר אנכי מצוה אתכם"

אחד הרבנים הרפורמים נפגש פעם עם רבי עזריאל הילדסהיימר, מגדולי הרבנים החרדים בגרמניה במאה ה-19, והחל מסביר לו בהתלהבות רבה עד כמה נחוץ לעשות תיקונים בדת בתחום של קיום המצוות המעשיות. "אם רוצים אנו, שבנינו ישמרו את המצוות העיקריות של התורה" - קרא הרב הרפורמי בהתלהבות - "עלינו להקל עליהם מעל התורה, ולבטל או לשנות כמה וכמה מן המצוות, שאינן מדברות ביום ללבם של בני הדור הצעיר!"

השיב רבי עזריאל הילדסהיימר לרב הרפורמי: בפרשת "ואתחנן" קורא משה לבני ישראל: "ולא תגרעו ממנו לשמור את מצוות ה' אלהיכם, אשר אנכי מצוה אתכם". בפסוק זה הורה לנו משה רבנו, עליו השלום, שאם יטיפו באזנינו שיש לגרוע מן המצוות, בנימוק המשכנע שהמטרה היא קדושה ונאצלת, כדי - "לשמור את מצוות ה' אלהיכם" - גם אז אסור לנו להתפתות ולקבל את ההצעה לגרוע משהו מן המצוות, שניתנו לנו לדורות עולם, כי תרי"ג (613) מצוות התורה משולות לגל אגוזים גדול, בו ערוכים האגוזים במדויק זה לצד זה, וזה על-גבי זה. וכאשר אתה נוטל אגוז אחד מן הגל, עלול אתה, חלילה, למוטט את הגל כולו.

חג שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: שְׁבוּעוֹת "אֵל שְׂדֵי יִתְּנוּ לָכֶם רְחִימִים" רֵאשִׁי תִּיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" ❗❗❗ כְּנִיסַת הַחֹג: 19:13

עֲרַשׁ"ק ה' סיון תשע"ד (3.6.14) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:28 ר"ת 21:14

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי בְשָׁלְשִׁים" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"אמר רבי אלעזר: לא נתנו פרשיותיה של תורה על הסדר (=בצרוף העליון). כל מי שהוא קורא בהן, מיד היה יכול לברוא עולם ולהחיות מתים"

שנינו בגמרא (שבת פח): "בשעה שעלה משה רבנו למרום, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבנו של עולם, מה לילוד אשה בינינו? אמר להם: לקבל תורה בא. אמרו לפניו מלאכי השרת: חמדה שגנוזה תתקע"ד (=974) דורות לפני בריאת העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם? 'מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו (=על מה זכה האדם?)... תנה הודף על השמים' (=השאר את הודף, את התורה, לנו בשמים).

אמר לו הקב"ה, למשה: החזר להם תשובה. אמר לפניו משה: רבנו של עולם, מתירא אני, שמא ישרפוני בהבל פיהם. אמר לו הקב"ה: אחז בכסא כבודי והחזר להם תשובה... אמר לפניו: רבנו של עולם, תורה שאתה נותן לי, מה כתוב בה? – "אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים". אמר להם (משה למלאכי השרת): למצרים ירדתם? לפרעה השתעבדתם? תורה, למה תהיה לכם?... מיד הודו המלאכים בצדקת משה, וכל אחד ואחד נעשה לו לאוהב, ומסר לו מתנה, כמו שנאמר בתהילים: 'עלית למרום, שבית שבי (=את התורה), לקחת מתנות באדם'. ותמהו המפרשים על דברי המלאכים: וכי לא השכילו המלאכים להבין מעצמם, שרוב מצות התורה הן מצות מעשיות (כגון: שבת, מילה, תפילין וכו'), ולהם אין בכלל שיכות למצות אלו? ואיך נתאוו לקבל את התורה, באומרים להקב"ה "תנה הודף על השמים?"

במדרש "שוחר טוב" (מזמור ג) כתוב: "אמר רבי אלעזר: לא נתנו פרשיותיה של תורה על הסדר (=בצרוף העליון). שאלמלא נתנו (=אם היו ניתנות) על הסדר, כל מי שהוא קורא בהן, מיד היה יכול לברוא עולם ולהחיות מתים ולעשות מופתים. לפיכך נתעלם סידורה של תורה, וגלוי לפני הקב"ה, שנאמר (ישעיה מד, ז): 'ומי כמוני יקרא ויגידה ויערכה לי משומי עם עולם ואתיות'".

מבואר מכאן, שעל ידי צירופי התורה למעלה בשמים, הם כל-כך נשגבים, עד שאפשר להחיות בהם מתים ולברוא עולמות. ומשום כך, כאן למטה, בעולם הזה השתנו הצרופים והסדר של התורה, כדי שלא יוכל האדם להשתמש בהם כדי לברוא עולמות ולהחיות מתים.

ענין זה מתאים היטב עם מה שכתב הרמב"ן (בהקדמה לפירושו על התורה): "יש בידינו קבלה של אמת, שכל התורה כלה (היא) שמותיו של הקב"ה. שהתיבות (בתורה) מתחלקות לשמות בענין אחר, כאילו תחשוב על דרך משל, כי (ב)פסוק 'בראשית' יתחלק לתיבות אחרות, כגון (במקום 'בראשית ברא אלהים'), 'בראשית ברא אלהים'. וכל התורה פן, מלבד צירופם וגמטריאותיהם של השמות... ונתנה (הקב"ה) למשה רבנו (את התורה) על דרך חילוק קריאת המצות (=כלומר, בתורה שקבל משה הצטרפו צירופי האותיות לתרי"ג המצות)..."

הגה"ק המגיד מדובנא זיע"א, בספרו "אהל יעקב" (יתרו), מבאר על-פי זה את מאמר חז"ל (שמות רבה מא): "אמרו רבנן: צריך אדם להיות נוטל משל לומר (=להכין את) פרקו או אגדתו או מדרשו בשעה (=לפני) שהוא מבקש לאומרים בציבור. (ו)לא יאמר: הואיל שאני יודע בו יפה, כשאכנס לדרוש אני אומר. אמר ר' אחא: מן האלהים אתה למד (שצריך אדם להכין עצמו לפני שהוא אומר דברי תורה). (שכן), כשבקש (הקב"ה) לומר תורה לישראל, אמרה (=אמר אותה) ד' פעמים בינו לבין עצמו... שנאמר (איוב כח, כז): 'אז ראה ויספרה, הכינה וגם תקרה'. מבואר מכאן דבר פלא, והוא: לפני שהקב"ה אמר את התורה לישראל, הוא חזר עליה ארבע פעמים בינו לבין עצמו! וזאת, כפי שכתוב: "אז ראה ויספרה, הכינה וגם תקרה" ("ראה" פעם אחת, "ויספרה" פעם שנייה, "הכינה" פעם שלישית, "תקרה" פעם רביעית).

וצריכים אנו להבין פלא זה. שכן, הן אמת, שאצל אדם בשר ודם מצויה השכחה, ולכן אצלו שיק לומר שהוא צריך לחזור על דברי התורה בינו לבין עצמו לפני שהוא דורשה ברבים. אבל, איך יתכן לומר, שהקב"ה,

כְּבִיכּוֹל, הִיָּה צָרִיךְ לְחַזֵּר עַל הַתּוֹרָה אַרְבַּע פְּעָמִים בֵּינוּ לְבֵין עֲצָמוֹ, טָרַם שְׂאֲמָרָה לְיִשְׂרָאֵל?
עַל-כֵּן עֲוֹנָה הַמַּגִּיד מְדוּבָנָא בְּלִשׁוֹנוֹ הַמְתוֹקָה: "כִּי כִּבְר נִוְדַע כִּי הַתּוֹרָה כְּלוּלָה מֵאַרְבַּע פְּנִיּוֹת: פֶּשֶׁט, רִמּוֹ, דְּרָשׁ,
סוּד (וְסִימָנָם פֶּרֶד"ס). וְהִנֵּה, אֲצֵל הַקַּב"ה הִיָּתָה (הַתּוֹרָה) רַק בְּסוּד וּבְרוֹחַ הַחַיִּים, אֲשֶׁר שְׁחֹרָה עַל גְּבִי אֲשֶׁר לְבִנָּה.
אֲמָנָם, בְּרִצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לְתַתָּה לְבִנֵי אָדָם, בְּעֲלֵי הַגְּשָׁמִיּוֹת, הִיָּה מֵהַצּוֹרֵךְ שֶׁתִּלְבֹּשׁ כְּבִיכּוֹל בְּעֵנִין (=בְּמַעֲשֵׂה), גַּם כְּדִי
שֶׁיְהִיָּה בְּפֶתַח הָאָדָם לְקַבְּלָהּ – עַל-כֵּן הֶעֱתִיקָה יִתְבָּרַךְ מֵאוֹפֵן לְאוֹפֵן, עַד שֶׁעָלָה מִמֶּנָּה חֵלֶק הַפֶּשֶׁט. וְזֶהוּ שְׂרַמְזוּ חו"ל
בְּמִדְרָשׁ הַנ"ל: כִּשְׁהַקַּב"ה בִּקֵּשׁ לִוְמַר תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, אֲמָרָה אַרְבַּע פְּעָמִים בֵּינוּ לְבֵין עֲצָמוֹ עַד שֶׁלֹּא אֲמָרָה
לְיִשְׂרָאֵל, שְׂנֵאֲמָר: 'אִז רָאָה וַיִּסְפְּרָה הַכִּינָה וְגַם חִקְרָה... רִצּוֹנָם בְּזוּה (=כְּוֹנֵתָם הִיָּתָה) עַל הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת הַמְדַרְגּוֹת
מְלַמְעָלָה לְמַטָּה – מְסוּד לְדְרוּשׁ (=לְדְרָשׁ), וּמְדְרוּשׁ לְרִמּוֹ, וּמְרִמּוֹ לְפֶשֶׁט – עַד שֶׁהִיָּה יְכוּלֶת בְּיַד הָאָדָם, קְצָרֵי-יָד,
לְקַבְּלָהּ".

מְבוֹאָר מְדַבְּרֵי הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַמַּגִּיד מְדוּבָנָא, שֶׁבַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה יִשְׁנֵן אַרְבַּע מְדַרְגּוֹת, שְׁסִימָנָן "פֶּרֶד"ס – פֶּשֶׁט,
רִמּוֹ, דְּרָשׁ, סוּד. (פֶּשֶׁט, הוּא הַכְּתוּב עֲצָמוֹ. רִמּוֹ, מֵה רִוְמוֹ הַכְּתוּב בְּרֵאשִׁי תִיבוֹת, סוֹפֵי תִיבוֹת, גְּמַטְרִיָּה וכו'. דְּרָשׁ,
מֵה דְרָשׁוּ חו"ל עַל-כֵּן. סוּד, סוּדוֹת הָאוֹתִיּוֹת וְהַתִּיבוֹת, כְּפִי שִׂידוּעוֹת רַק לוֹ יִתְבָּרַךְ).
עַל-כֵּן, מֵאַחַר וְהַתּוֹרָה הִיָּתָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּצוּרָה רִוְחָנִית וְעֲלִיּוֹנָה, הִנֵּה, כְּדִי לְתַת אֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל, הַנְּמַצְאִים
בְּעוֹלָם הַגְּשָׁמִי וְהַנְּמוּךְ, הִיָּה צוֹרֵךְ לְהַלְבִּישׁ אֶת הַתּוֹרָה בְּצוּרָה גְּשָׁמִית – כְּדִי שִׁיּוּכַל הָאָדָם לְהִבְיָנָה. לְכֵן הוֹרִיד
הַקַּב"ה אֶת הַתּוֹרָה מִמְדַרְגָּה לְמְדַרְגָּה – מְסוּד לְדְרָשׁ, וּמְדְרוּשׁ לְרִמּוֹ, וּמְרִמּוֹ לְפֶשֶׁט – עַד שֶׁהַתְּגִשְׁמָה כְּפִי שְׂאֲנוּ
מִפִּירִים (כְּמַעֲשֵׂה מִצְרִים, הַמְּרַגְּלִים וכו'), וְהִיָּתָה יְכוּלֶת לְיִשְׂרָאֵל לְקַבְּלָהּ. וְזֶהוּ שְׂרַמְזוֹ הַכְּתוּב: "כְּשֶׁבִקֵּשׁ (הַקַּב"ה)
לִוְמַר תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, אֲמָרָה (=אֲמַר אֹתָהּ) ד' פְּעָמִים בֵּינוּ לְבֵין עֲצָמוֹ... שְׂנֵאֲמָר (אִיּוֹב כח, כו'): 'אִז רָאָה וַיִּסְפְּרָה
הַכִּינָה וְגַם חִקְרָה" – שְׁוֹוֵי הַהֶשְׁתַּלְשְׁלוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה – מֵהַסוּד וְעַד לְפֶשֶׁט.

"קַח אֶת הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְטַהַרְתָּ אֹתָם"

עַל הַכְּתוּב כֵּן, אוֹמְרִים הַמְּפָרְשִׁים, שְׂאֲכֵן אִם נִקַּח אוֹת "מִתּוֹךְ" (=מֵאֲמָצַע) אוֹתִיּוֹת יִשְׂרָאֵל בְּמִלּוּאָם, נִקְבַּל אֶת
הַמִּלָּה "לוֹוִיִּים". הִנֵּה, "יִשְׂרָאֵל" בְּאוֹתִיּוֹת מְלֵא: ל=י (יִד) ש=ש (שִׁין) ר=ר (רֵישׁ) א=א (אֶלֶף) ל=ל (לָמֶד).
הַאוֹתִיּוֹת הָאֲמָצַעִיּוֹת מְצַטְרְפוֹת לְתִיבָה "לוֹוִיִּים", וְזֶהוּ "קַח אֶת הַלְוִיִּים מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".

"כִּלְה נָאָה וְחִסוּדָה"

בְּסִפּוּר "בְּנֵי בְנִימִין" מוּבָא סִפּוּר מוּפְלָא עַל הַגָּאוֹן הָאֲדִיר רַבִּי עֲקִיבָא אִיגְר זִיע"א, גָּאוֹן הַגָּאוֹנִים, מְחַבֵּר גְּלִיוֹן
הַש"ס, שֶׁבְּכָל שָׁנָה הִיָּה הַקָּהֵל מְכַבֵּד אֶת כְּבוֹדוֹ בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה כְּחֵתֵן תּוֹרָה (כֵּן לְמַעְלָה מְחַמְשִׁים שָׁנָה).
פְּעַם אַחַת עָלָה הָרַב הַגָּאוֹן לְבָרֵךְ עַל הַתּוֹרָה בְּעֲלִית "חֵתֵן תּוֹרָה", כְּנֵהוּג, וּבְמִקּוּם לְבָרֵךְ הַחַל לְבַפּוֹת. דְּמַעוֹת
רוֹתְחוֹת יָרְדוּ מֵעֵינָיו שֶׁל הָרַב, וְכָל הַצִּיּוּר הַקְּדוּשׁ רָאוּ אֶת רַבָּם הַבּוֹכָה, וְתַמְהוּ.
לְבִסוּף, הֶעֱזוּ לְשֹׂאֵל אֶת הַצַּדִּיק, וְאָמְרוּ לוֹ: "מְדוּעַ כְּבוֹדוֹ בּוֹכָה"? פָּנָה אֵלֵיהֶם הָרַב, וְאָמַר לָהֶם: "וְאִיךָ לֹא אֲבַכְּהָ?
הִנֵּה, לְמַעְלָה מְחַמְשִׁים שָׁנָה שְׂאֲנִי 'חֵתֵן תּוֹרָה', וּמַעוֹלָם לֹא זְכִיתִי לְהַפִּיר אֶת הַכִּלְה!!".
הָרַב, שֶׁהִיָּה גָּאוֹן אֲדִיר בְּתוֹרָה, וְהַחִידוּשִׁים שָׁלוּ עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַש"ס מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ עַל בְּקִיאוֹתוֹ הַמוּפְלָאָה
בְּתוֹרָה, הוּא אוֹמֵר שְׁעָדִין אֵינוֹ מִפִּיר אֶת הַכִּלְה (=הַתּוֹרָה)?

אִם כֵּן, מֵה נְגִיד אָנוּ, "אֲזוּבֵי הַקִּיר"? הָאִם אָנוּ מִפִּירִים אֶת הַכִּלְה???

בְּעֵנִין זֶה מְסוּפָר עַל הַר"ק רַבִּי יוֹאֵל מְסֵאטְמֵר זִיע"א, שֶׁפְּעַם בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת בָּאוּ שְׁנֵי אַבְרָכִים תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים
וְיֵרָאִי שְׂמִים, כְּדִי לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בְּרָכָה. שְׂאֵל אוֹתָם הָרַב, הָאִם בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת חֲדָשׁוּ הֵם אֵיזָה חִידוּשׁ בְּתוֹרָה. מְחַמַּת
הַבּוּשָׁה לֹא עָנוּ לָרַב דְּבַר. אָמַר לָהֶם הָרַב: הֲלֹא חָג הַשְּׁבוּעוֹת הוּא יוֹם הַחֲתוּנָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִם הַכִּלְה, הִיא הַתּוֹרָה
הַקְּדוּשָׁה. וְהִנֵּה, כְּיָדוּעַ, עֵינֵינוּ וְתַכְלִית הַזִּיווּג הוּא כְּדִי לְהוֹלִיד תּוֹלָדוֹת. אִם כֵּן, יֵשׁ לְחַדֵּשׁ בְּיוֹם זֶה חִידוּשֵׁי תּוֹרָה,
שֶׁהֵם הַתּוֹלָדוֹת וְהַפִּירוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִם הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה.

חַג שְׁבוּעוֹת שְׂמַח לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: שְׁבוּעוֹת "אֵל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רְחִימִים" רְאִשֵׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" 🕯️ כְּנִיסַת הַחֹג: 19:13

עֲרַשׁ"ק ה' סיון תשע"ד (3.6.14) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:28 ר"ת 21:14

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי בְשִׁלְשִׁים" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

הטעם למנהג ישראל לקרוא את מגילת רות בחג השבועות

הגה"ק, בעל הב"ח שואל בספרו "משיב נפש": מדוע טרח שמואל הנביא לכתוב את מגילת רות? – ומשיב: כיון שמגילת רות היא פסק-דין של שמואל הנביא ובית דינו, שקבלו מדור לדור על-פי התורה שבעל-פה, שדוד המלך שהיה כידוע מבני בניה של רות המואביה, מותר לבוא בקהל ה'. ומה שאסרה התורה שבכתב (דברים כג ד'): "לא יבא עמוני ומואבי בקהל יהוה", הפונה היא רק לגברים, אבל לגבי הנשים לא אסרה התורה, וכפי שדורשת הגמרא (יבמות עז'): "עמוני – ולא עמונית, מואבי – ולא מואביה", ולכן מותרת רות המואביה לבוא בקהל ה', וכמוכן כל צאצאיה, ודוד בתוכם.

בענין זה מספרים לנו חז"ל, כי כאשר דוד הקטן, שעדין לא היה מפורסם, התכוונן לצאת למלחמה כנגד גוליית הפלישתי, שהכל פחדו ממנו, הלביש שאול המלך את מדיו שלו לדוד, כפי שכתוב (שמואל א' יז, לח): "וילביש שאול את דוד מדיו ונתן קובע נחשת על ראשו וילביש אתו שריון".

והנה זה פלא: למרות שאול המלך היה משכמו ומעלה גבוה מכל העם, ואילו דוד המלך היה נער קטן, התאימו בגדי המלוכה של שאול המלך התאמה נפלאה ומדויקת על דוד. כשראה כך שאול המלך – נבהל, וראה בכל סימן שדוד נועד לגדולות ולנצורות, והוא זה שיקח ממנו את המלכות, כפי שאמר לו שמואל הנביא, אחרי שנכשל במלחמת עמלק. (כאשר לא מלא אחר ציווי ה', וחמל על אגג שמואל א' טו, כח): "ויאמר אליו שמואל קרע ה' את ממלכות ישראל מעליך היום ונתנה לרעה הטוב ממך".

ולכן – "...כראות שאול את דוד יצא לקראת הפלשתי אמר אל אבנר שר הצבא בן מי זה הנער?" – ומפרשת שם הגמרא, שעיקר שאלתו של שאול היתה, האם דוד הוא מבני בניו של פרוץ בן יהודה, שאז סימן הוא, שעתידי הוא למלוך על ישראל, כפי שכתוב (בבא בתרא ק): "שהמלך פרוץ לעשות לו דרך, ואין ממחין בידו(=אין מי שיתנגד לו)". ענה לו דואג האדומי: עד שאתה שואל אם הוא הגון להיות מלך, תשאל האם הוא הגון בכלל לבוא בקהל ה', שכן, הוא מבני בניה של רות המואביה, שהרי כתוב בתורה (דברים כג, ד'): "לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'... על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים".

התערב אבנר שר הצבא, וענה לדואג: כתוב בתורה "עמוני", ולא כתוב "עמונית", וכן כתוב "מואבי", ולא "מואביה". לכן, רות, שהיא מואביה, מותרת לבוא בקהל ה'. אמר לו דואג האדומי: אם כך, כתוב גם בתורה (דברים פרק כג, ג): "לא יבא ממזר בקהל ה'", וכי אפשר להגיד שממזר אסור וממזרת מותרת? והרי ידוע שדרך התורה היא לדבר בלשון זכר, אבל גם נקבה נכללת בה. על פן רות המואביה אינה מותרת לבוא בקהל ה', וכן דוד שיצא ממנה!

על זה ענה לו אבנר: הלא הסיבה לכך ש"לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'" היא – "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים". אם כך הדבר, מובן מכאן שהתורה מדברת רק על הזכרים. שכן, ידוע שדרך הגברים היא לקדם איש את רעהו, ואין זאת דרך הנשים הצנועות לצאת ולקדם גברים בלחם ובמים – ולכן הנשים המואביות מותרות. השיב לו דואג האדומי: אם כך, הגברים היו צריכים לקדם בלחם ובמים גברים, ונשים היו צריכות לקדם בלחם ובמים נשים. על כך לא ידע אבנר להשיב, ושתק!

וממשיכה הגמרא ומספרת, שרצו להכריז לכל שלדוד אסור לבוא בקהל ה' מיד אומרת הגמרא, שעמשא, שהיה שר וגבור-חיל, חגר את חרבו, ואמר: כל מי שאינו שומע הלכה זו – ידקר בחרב. כך מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי – "עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואביה" (יבמות עז').

מבואר מכאן, שלולא הקבלה שהיתה בידם מבית דינו של שמואל הנביא – "עמוני ולא עמונית, מואבי ולא

מוֹאבִּיהַ" – לֹא הָיָה לְדוֹר מוֹתֵר לְבוֹא בְקָהֶל ה'.

וְלִכֵּן בְּגִלְל טַעַם זֶה – אוֹמֵר הַב"ח – כָּתַב שְׁמוּאֵל הַנְּבִיא אֶת מְגִילַת רוּת, כִּי מְגִילָה זוֹ הִיא בְּעֶצֶם פֶּסֶק-דִּין שֶׁל שְׁמוּאֵל הַנְּבִיא, כְּפִי שְׁקִיבֵל מְדוּר לְדוֹר, עַד מִשָּׁה רַבְּנּוּ, שְׁקִיבֵל מְסִינִי, שֶׁלְדוֹד הַמֶּלֶךְ מוֹתֵר לְבוֹא בְקָהֶל ה' – וְשֵׁם מְבוֹאֵר שֶׁהַזְּקֵנִים הַתִּירוּ לְבַעֲזוֹ לְהִינְשֵׂא לְרוּת הַמוֹאבִּיָּה, מִשּׁוּם שְׁדַרְשׁוּ: "עֲמוּנִי וְלֹא עֲמוּנִית, מוֹאבִּי וְלֹא מוֹאבִּיָּה". (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לַהֲרַה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

טַעַם נוֹסֵף לְמִנְהַג יִשְׂרָאֵל לְקַרְוֵא אֶת מְגִילַת רוּת בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת

הַגַּה"ק בַּעַל "תְּשׁוּאוֹת חֵן" אוֹמֵר: שְׁבַמְתָּן תוֹרָה, קִבְּלֵנוּ עָלֵינוּ לְקַיֵּם אֶת כָּל מִצְוֹת הַתוֹרָה – תְּרִי"ג (=613) מִצְוֹת, שֶׁהֵם בְּעֶצֶם תְּרִי"ו (=606) מִצְוֹת נוֹסְפוֹת עַל ז' (=7) הַמִּצְוֹת שֶׁנִּצְטְוּ עָלֵינוּ עֲלֵיהֶן כִּבְנֵי נֹחַ.

וְהִנֵּה שְׁמָה שֶׁל רוּת (=606) שְׁנַתְּגִירָה, רוֹמֵז עַל-כֵּךְ שְׁקִיבֵלָה גַם הִיא עָלֶיהָ תְּרִי"ו (=606) מִצְוֹת נוֹסְפוֹת עַל ז' (=7) הַמִּצְוֹת, שְׁכַכֵּר הֵיטֵה מְחֻיַּבֵּת לַעֲשׂוֹתָן.

וְלִכֵּן יֵשׁ לוֹמֵר, שֶׁבַּיּוֹם מִתֵּן תוֹרָה, בַּיּוֹם שֶׁבּוּ קִבְּלֵנוּ עָלֵינוּ לְקַיֵּם אֶת כָּל תְּרִי"ג (=613) מִצְוֹת, תִּקְנוּ לָנוּ חו"ל לְקַרְוֵא אֶת מְגִילַת רוּת (=606), כְּדִי לְרַמּוֹז עַל תְּרִי"ו (=606) הַמִּצְוֹת הַנוֹסְפוֹת שְׁקִיבֵלָנוּ.

"זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ" (כ' ח')

מַעִיר כָּאֵן רַבְּנּוּ יַעֲקֹב בֶּן אֶשֶׁר, "בַּעַל הַטּוֹרִים": כִּידוּעַ יוֹם הַשַּׁבָּת הוּא הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי בַּשְּׁבוּעָה, וּמִצְוֹת שְׁמִירַת הַשַּׁבָּת בְּפִרְשַׁת "תִּירוּ" פּוֹתַחַת בְּאוֹת הַשְּׁבִיעִית (=ז'), וּבָאָה בְּפִסּוּק הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת. וְכֵן הַצִּיּוּי "לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה" מוֹפְנָה אֶל שְׁבַע: "אֵתָה (1) וּבִנְךָ (2) וּבִתְךָ (3), עַבְדְּךָ (4) וְאִמְתְּךָ (5), וּבְהֵמְתְּךָ (6) וְגֵרְךָ (7)", וּכְנִגְדוֹ תִקְנוּ חֻכְמִים שְׁבַע מְנוּחוֹת בַּתְּפִילַת הַמְּנַחֵה שֶׁל שַׁבָּת: מְנוּחַת אֲהַבָּה (1) וּנְדָבָה (2). מְנוּחַת אֲמֵת (3) וְאִמּוּנָה (4). מְנוּחַת שְׁלוֹם (5) הַשְּׁקֵט (6) וּבִטָּח (7).

מִן הָרְאוּי לְצִיָּן, שְׁפִסּוּקֵי "וַיִּכְלוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ... (בְּרֵאשִׁית ב' א'-ג'), שְׁבָהּ מוֹזְכֵרַת בַּתוֹרָה בַּפֶּעַם הָרֵאשׁוֹנָה קְדוּשַׁת הַשַּׁבָּת, כּוֹלְלִים 35 מְלִים (=7*5), וּפִסּוּקִים אֵלֶּה נֶאֱמָרִים עַל-יְדֵינוּ בְּלִיל הַשַּׁבָּת שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים (פְּעָמִים בַּתְּפִילַת עֲרַבִּית, וּפֶעַם כְּפִתּוּחַ לְבִרְכוֹת הַקְּדוּשָׁה). וְכֵן, תְּפִילַת "שְׁמוּנָה עֲשָׂרָה", הַנֶּאֱמָרַת בַּשַּׁבָּתוֹת וּבַיָּמִים טוֹבִים, כּוֹלְלַת שְׁבַע בְּרָכוֹת. וְאִף בַּשַּׁבָּת בְּבִקְרָ עוֹלָם לַתוֹרָה שְׁבַע קְרוּאִים...

וְעוֹד, בְּפִרְשַׁתנוּ בְּעֶשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת, מוֹפִיעָה הַמְּלָה שַׁבָּת בְּקִפְיוֹת שֶׁל 42 אוֹתִיּוֹת (=7 כְּפוּל 6), לוֹמֵר שֶׁהַשַּׁבָּת מְשַׁפֵּיעָה בְּרָכָה לְשׁוֹמְרֶיהָ לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַשְּׁבוּעָה. כְּמוֹ כֵן, הַפֶּרֶשׁ הָאוֹתִיּוֹת בֵּין הַשַּׁבָּת הָרֵאשׁוֹנָה בְּכַתוּב לַשַּׁבָּת הַשְּׁנִיָּה הוּא בְּדִוּק 39 אוֹתִיּוֹת, לוֹמֵר לָךְ שְׁשִׁבִיתַת הַשַּׁבָּת הִיא ב-ל'ט' (=39) מְלָאכּוֹת.

"זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלָאכְתְּךָ:

וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה אֵתָה וּבִנְךָ

וּבִתְךָ עַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וּבְהֵמְתְּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ..."

"וְזֹאת תוֹרַת הַנְּזִיר..."

חֲסִיד אֶחָד, שְׁחַכְמָתוֹ הֵיטֵה קִטְנָה מִיִּרְאָתוֹ, הַתְּפָאֵר פֶּעַם בְּאוֹנֵי הַצַּדִּיק רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְרוֹז'ין, שֶׁהוּא מְסַגֵּף עֲצֻמוֹ בְּסִיגוּפִים קָשִׁים עַד מְאֹד כְּדִי לְזַכּוֹת לְגִילּוֹי אֱלֹהֵי הַנְּבִיא. כְּשֶׁרָאָה שְׂאִין הַצַּדִּיק מְגִיב לְדַבְּרָיו, הִחַל הַחֲסִיד לְתַאֵר בְּהַתְּרַגְּשׁוֹת רַבָּה אֶת מִנַּת הַסִּיגוּפִים שֶׁהוּא נֹטֵל עַל עֲצֻמוֹ: שׁוּם מִשְׁקָה אֵינּוּ בָּא אֶל פִּיו, כִּי אִם מִיָּם; בְּנַעֲלָיו נַעוּצִים מְסַמְרִים, הַדּוֹקְרִים אֶת כְּפוֹת רַגְלָיו; וּבְעֵתוֹת הַחֶרֶף – הַמְּשִׁיף וְאֵמֵר – אֲנִי מְקַיֵּם מְדֵי יוֹם "גִּלְגּוּל שְׁלֵג" (=מִתְגַּלְגֵּל עָרוֹם עַל הַשְּׁלֵג, כְּדִי לְסַגֵּף אֶת גּוּפוֹ), וּבְכָל בִּקְרָ אֲנִי סוֹפֵג עַל גְּבִי אַרְבָּעִים מְלָקוֹת.

נִתְחַיֵּךְ הַצַּדִּיק רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְרוֹז'ין, וְרַמְזוֹ לְחֲסִיד, שִׁיתְּקָרֵב לְחִלּוֹן הַחֹדֵר. עֵתָה הוֹשִׁיט הַצַּדִּיק אֶת אֶצְבָּעוֹ לְעֵבֶר הַחֹצֵר, שֵׁם עֲמֻדָה מְרַכְּבָה רְתוּמָה לְסוּס גְּדוּל, וְאֵמֵר לוֹ: הִנֵּה, בַּעַל-חַיִּים זֶה, שְׁעוּמֵד שֵׁם בְּחֹצֵר, אִף הוּא אֵינּוּ טוֹעֵם שׁוּם מִשְׁקָה, אֲלֹא מִיָּם, ו"בְּנַעֲלָיו" (=פְּרִסוֹתָיו) נַעוּצִים מְסַמְרִים, וְהוּא סוֹבֵל מ"גִּלְגּוּלֵי שְׁלֵג" בַּחֶרֶף, וְסוֹפֵג מְדֵי יוֹם עַל גְּבוֹ יוֹתֵר מְאֻרְבָּעִים מְלָקוֹת – וּבְכָל זֹאת לֹא נִשְׁתַּנֵּה כְּהוּא זֶה: הֵיטֵה סוּס וְנִשְׁאָר סוּס...

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּן!

חַג שְׂמֵחַ לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: שְׁבוּעוֹת "אֵל שְׂדֵי יִתְּנוּ לָכֶם רְחִימִים" רֵאשִׁי תִּיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" 🕯️ כְּנִיסַת הַחֹג: 19:13

עֲרַשׁ"ק ה' סיון תשע"ד (3.6.14) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:28 ר"ת 21:14

הַפְּטָרָה: "וַיְהִי בְּשִׁלְשִׁים" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּתְּצֻבוּ בְּתַחֲתֵית הֶהָר, וְהָרַסְנִי עֵשֶׂן כְּלוֹ" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

אומר "בעל הטורים": "בתחתית ההר, והר סיני" – מלמד (בגלל כפילות "ההר והר") שנתלש ההר ממקומו ונעשה כהר על גבי הר. וכונת "בעל הטורים" היא על מה שדרשו חז"ל (שבת פח'): "וַיִּתְּצֻבוּ בְּתַחֲתֵית הֶהָר – אָמַר רַבִּי אֲבָדִימִי בַר חַמָּא בַר חַסָּא: מִלְמַד (הַפְּסוּק) שְׁכַפָּה הַקַּב"ה עֲלֵיהֶם הָר כְּגִיגִית (=הַעֲמִיד אֶת הָהָר עֲלֵיהֶם), וְאָמַר לָהֶם: אִם אַתֶּם מְקַבְּלִים אֶת הַתּוֹרָה – מוֹטֵב. וְאִם לֹא, שָׁם תִּהְיֶה קְבוּרַתְכֶם.

ולכאורה דבריו של "בעל הטורים" תמוהים מאד, שהרי אם נתלש ההר ממקומו, והקב"ה כפה עליהם הר כגיגית הרי יש לנו פאן הר על גבי מישור, או הר על גבי עמק, אבל לא "הר על גבי הר", כדברי "בעל הטורים"! ואם כן, שוב עולה התמיהה, מהי כונת "בעל הטורים", באומרו "כהר על גבי הר"?

אומר על כך מדרש "ילקוט ראובני": בשעת מתן תורה עקר הקב"ה את הר המוריה מארץ ישראל, והביאו למדבר, והניחו על גבי הר סיני, כדי שתנתן התורה על הר המוריה והר סיני ביחד. ולפי זה מובנים דברי "בעל הטורים": "בתחתית ההר, והר סיני" – מלמד שנתלש ההר ממקומו ונעשה כהר על גבי הר. כלומר שנתלש ההר, הוא הר המוריה, ממקומו בארץ ישראל, ועמד על הר סיני, כהר על גבי הר.

ואם כן, נשאלת השאלה, מהו עמק הענין, ולאיזה צדך כפה (=העמיד) הקב"ה את הר המוריה על גבי הר סיני? אומרים על כך חז"ל, הקב"ה הרפיב את הר המוריה על הר סיני, כדי להורות לנו שצריך לעסוק בתורה דוקא מתוך מסירות נפש (שהרי, הר המוריה מסמל את מסירות הנפש של יצחק אבינו, כשהסכים שאברהם אביו ישחט אותו), כי בלא מסירות נפש אין התורה מתקיימת, כדברי ריש לקיש: "זאת התורה אדם כי ימות באהל", שאין דברי התורה מתקיימים, אלא במי שממית עצמו עליה" (מוסר את נפשו על התורה).

וזאת כונת דוד המלך (תהילים קכא): "אֲשָׂא עֵינַי אֶל הַהָרִים מֵאֵין יָבוֹא עֲזָרִי". כלומר "אֲשָׂא עֵינַי אֶל הַהָרִים" – הר המוריה והר סיני, שהרפיבם הקב"ה יחד בעת קבלת התורה, כדי להורות לנו שצריך לעסוק בתורה מתוך מסירות נפש, כי "מאין" (שאם אהיה בבחינת "אין", שהיא מסירות נפש וביטול היש), רק אז "יבוא עזרי".

"איש איש כי תשטה אשתו... והשקה את המים והיתה אם נטמאה... וצבתה בטנה... ואם לא נטמאה... ונזרעה זרע" פשוט רוח קנאה על האדם, וחושד הוא באשתו שבגדה בו, לוקח אותו אדם את אשתו אל הכהן, וזה משקה אותה במים, שנקראים "מי המרים המאירים", ובתוכם מכניס הכהן מגילת קלף, שעליה נכתב בקדושה שמו של הקב"ה. אותם המים ששותה האשה, בודקים אותה. אם באמת בגדה היא בבעלה – בטנה תופחת והיא מתה. ואם לא, והיא טהורה – אז "ונזרעה זרע" – היא מתעפרת וזוכה לפרי-בטן, אפילו אם היתה עקרה. וכן יולדת היא את אותו הולד ברוח, וללא צער.

כדי להבין מה היה כוחם של המים המרים המאירים, מביא המדרש (ע"פ מדרש רבה ט', ט') מעשה מדהים, על שתי אחיות תאומות, שהיו דומות להפליא זו לזו, והיו שתיהן נשואות, וכל אחת מהן גרה בעיר אחרת, רחוקות אחת מהשנייה. יום אחד חשד בעלה של אחת מהאחיות, שהיא בוגדת בו, ובקש להשקותה את המים המרים בירושלים, כדי לדעת אם נכון הדבר. האשה, שאכן זנתה אחר בעלה, ונטמאה על-ידי גבר זר, הלכה לאותה העיר שבה גרה אחותה התאומה, וספרה לה את הדבר שבעלה רוצה להשקותה מאותם המים המרים, וגלתה לאחותה שאכן בגדה היא בבעלה, והיא טמאה.

אמרה לה אחותה: אני אלך במקומך, אשתה את אותם המים המאירים, ומאחר ואני טהורה ולא בגדתי בבעלי, לא יקרה לי כלום, ואת תנצלי...! ואכן כך עשתה. הלכה ולבשה את בגדי אחותה, והצליחה לשקר את "בעלה" ואת כל הסובבים אותה, שיחשבו שהיא זאת החשודה בזנות, ושתתה מן המים המרים, ונמצאה טהורה. כאשר חזרה לביתה שמחה על שהצילה את אחותה, יצאה אחותה שזנתה לקראתה, ומיד התחבקו ונשקו זו את

זו. וכיון שנסקו זו את זו, הריחה האחות שזנתה את ריח המים המרים מפיה של אחותה, ומיד מתה...

”וְכָתַב אֶת הָאֵלֶּת הָאֵלֶּה הַכֹּהֵן בְּסֵפֶר וּמָחָה אֶל מֵי הַמָּרִים” (ה' כג')

חַכְמֵינוּ ז"ל אָמְרוּ (חולין קמא, ע"א): גְּדוֹל הַשְּׁלוֹם שֶׁבֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ. שְׁהָרִי אָמְרָה הַתּוֹרָה: שְׁמוֹ שֶׁל הַקֵּב"ה, שֶׁנִּכְתָּב בְּקְדוּשָׁה, יִמָּחָה עַל הַמַּיִם שֶׁמִּשְׁקִין אֶשֶׁה סוּטָה! (שְׁהָרִי כִּאֲשֶׁר מְכַנְּסִים הַכֹּהֵן אֶת מַגִּילַת קֶלֶף, שֶׁעָלֶיהָ נִכְתָּב בְּקְדוּשָׁה שְׁמוֹ שֶׁל הַקֵּב"ה, הַמַּיִם מוֹחֲקִים אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ!)

הַעִיר עַל-כֵּן הַמַּהֲרָ"ל מִפְּרָאג: הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְתָרַע עַל כְּבוֹדוֹ, וְהִתִּיר לְמַחֹק אֶת שְׁמוֹ הַקְּדוּשׁ עַל-יְדֵי הַמַּיִם הַמְּאָרְרִים, שֶׁמִּשְׁקִים בָּהֶם אֶת הָאִשָּׁה הַסוּטָה. שְׁהָרִי, עַל-יְדֵי הַשְּׁקִיטָה הַסוּטָה בְּמַיִם אֵלוֹ, נִעֲשֶׂה שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ. כְּתוּבָא מִכָּן, הַשְּׂכִינָה שְׂרוּיָה עִמָּהֶם, כְּדָרְשׁת רַבִּי עֲקִיבָא בְּמַסְכַּת סוּטָה (יד' ע"א): "אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ - שְׂכִינָה בֵּינֵיהֶם י"ה" (אִישׁ אִשָּׁה). לֹא זָכוּ - אֵשׁ אוֹכְלָתָן (אִישׁ אִשָּׁה)".

וְעוֹד בְּעֵנֵן הַשְּׁלוֹם אָמַר בַּר קַפְרָא: גְּדוֹל הַשְּׁלוֹם, שְׂאֵף הָעֲלִיּוֹנִים (=מְלֹאכֵי הַשָּׁמַיִם) צְרִיכִים שְׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: "עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו" (איוב כה, ב). וְהָרִי הַדְּבָרִים קָל וְחוֹמֵר. מִהַ עֲלִיּוֹנִים, מְלֹאכֵי הַשָּׁמַיִם, שְׂאִין בֵּינֵיהֶם לֹא אִיבָה, לֹא שְׂנְאָה, לֹא תַחְרוּת וְלֹא עֵין הָרַע - צְרִיכִים שְׁלוֹם, בְּנֵי הָאָדָם, שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם כָּל הַמִּידוּת הַלְלוּ וַיִּצַר הָרַע - עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שֶׁצְרִיכִים שְׁלוֹם.

"אֵל תְּבוֹאֲנֵי רֶגֶל גְּאוּה... " (תהילים לו', יב')

כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁל רַבִּי יוֹסֵף, רַבֵּה שֶׁל פּוֹזְנָא, הִיָּתָה זוּגְתוֹ הַרְבֵּנִית (בְּתוּ שֶׁל בַּעַל הַנּוֹדַע בִּיהוּדָה) נוֹהֶגֶת לְהִכְנִס לְחַדְרוֹ בְּשַׁעַר שְׁהִיו אֶצְלוֹ אֲנָשִׁים, וְהִיָּתָה לוֹעֲגַת לוֹ וּמְבֹזָה אוֹתוֹ בְּפִנְיָהֶם, בְּאוֹמְרָה שֶׁבַעֲלָה אֵינוֹ אֵלָּא אָדָם רִיק וּפּוֹחוֹ, וְאֵין בּוֹ כָּל מִידָה טוֹבָה. רַבִּי יוֹסֵף הָיָה שׁוֹמֵעַ אֶת חֲרַפְתּוֹ, וּמַעֲוֹלָם לֹא הָיָה פּוֹצֵה אֶת פִּיו, וְלֹא הָיָה מְקַפֵּיד עַל רַעֲיוֹתָיו.

וְהָיָה אֲנָשִׁי פּוֹזְנָא תוֹהִים וְשׁוֹאֲלִים: עַל מָה וְלָמָּה מְבֹזָה הַרְבֵּנִית אֶת בַּעֲלָהּ הַצַּדִּיק, בְּשַׁעַר שְׂאֵבֶיהָ דוֹקָא הָיָה מְתִיחַס אֵלָיו בְּכְבוֹד גְּדוֹל בְּאוֹפֵן יוֹצֵא מִן הַכֶּלֶל, וְהָיָה מְחַבֵּב אוֹתוֹ עַד מְאֹד, וְאָף כָּתַב עָלָיו: "כְּבוֹדֵי וּמְרִים רֵאשִׁי, וְהוּא כָּל הַנְּחַת שְׁלִי לַעֲת זְקֻנוֹתִי, בְּתוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים, וְהוּא יָחִיד בְּדוֹרוֹ, וּבְכָל מְקוֹם הַלְכָה כְּמוֹתוֹ...".

בְּתַחֲלִילָה, לֹא יָכְלוּ טוֹבֵי הַעִיר לְשַׂאת אֶת עֲלִבּוֹנוֹ שֶׁל רַבֵּם, אֶךְ לֹאט לֹאט הִסְתַּגְּלוּ לְכָה, וְהִצְטַעְרוּ מְאֹד שֶׁהַרְבֵּנִית אֵינָה יוֹדַעַת לְכַבֵּד אֶת בַּעֲלָהּ, שֶׁהִיא מְשַׁכְּמוֹ וּמַעֲלָה. וְהִנֵּה, כִּאֲשֶׁר נִפְטָר רַבִּי יוֹסֵף בְּחֹדֶשׁ אֲדָר תַּקְס"א, נִתְגַּלְתָּה הַתַּעֲלוּמָה. בְּשַׁעַר שְׁהָרַב שְׁכַב מוּטָל עַל הָאָרֶץ, וּכְלָם בּוֹכִים עַל מוֹתוֹ, הוֹדִיעָה הַרְבֵּנִית שֶׁהִיא רוֹצֵה לְהַסְפִּיד אֶת בַּעֲלָהּ. וְתַהֲוִי (=וְתַסְעֵר) כָּל הַעִיר, שְׁהָרִי אִשָּׁה זֹו כָּל יְמֵיהָ בּוֹזָה אֶת בַּעֲלָהּ לְעֵינֵי כָּלָם. אִם כֵּן, הֵי אֵיךְ הִיא תְּבוֹא וְתַסְפִּידוֹ? אֲבָל הַרְבֵּנִית עֲמָדָה בְּתוֹקֶף עַל שְׁלָה, וְכָלָם נֶאֱלָצוּ לְהַסְפִּים עִמָּה.

כִּאֲשֶׁר נִכְנַסָה הַרְבֵּנִית, אָף הִיא הִחֲלָה לְכַפּוֹת עַל מוֹת בַּעֲלָהּ. וּמִיד פִּתְחָה וְהִכְרִיזָה בְּקוֹל רָם: "ר' יוֹסֵף, ר' יוֹסֵף! תֵּן תּוֹדָה בְּפָנֶי כָּלָם, שְׂאֵתָה הוּא שֶׁהִכְרַחַת אוֹתִי, וְהִטַּלְתָּ עָלַי לְבוֹזוֹת אוֹתָךְ בְּפָנֵי הַרְבִּים כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. וְאֲנִי, לֹא מִרוּעַ-לֵב עֲשִׂיתִי זֹאת, חֲלִילָה, אוֹ מִפָּנֵי שֶׁלֹּא יָדַעְתִּי לְהַעֲרִיךְ אֶת גְּדוּלוֹתָךְ בְּתוֹרָה וּבִירְאָה, גְּרַמְתִּי לָךְ אֶת כָּל הַבְּזִיוּנוֹת הַלְלוּ. אֵלָּא, כֵּן הָיָה רְצוֹנָךְ, כִּי בְּטָרַם נִישׁוּאֵינוֹ עֲשִׂיתָ עֲמָדֵי תְּנָאִי, שְׂאֵתִיחַס אֵלֶיךָ בְּקְלוֹת-רֵאשׁ וּבְזִלוּל בְּפָנֵי הַרְבִּים, כְּדִי שֶׁלֹּא תְּפוֹל בְּרִשְׁתְּ הַגְּאוּה. שְׁהָרִי, עוֹד בְּבַחְרוּתְךָ כָּלָם הִעִידוּ עָלֶיךָ שְׂאֵתָה צַדִּיק גְּמוּר, וְאֵתָה תְּמִיד הִיָּתָה יָרָא וּפּוֹחוֹ, שְׂמָא עַל-יְדֵי מִידַת הַגְּאוּה תֶּאֱבֹד אֶת חֲלֶקְךָ בְּעוֹלָם הַבָּא. וְאֲנִי, אֲשַׁתְּךָ, בַּעַל כּוֹרְחֵי וְנִגְדַת רְצוֹנִי קִימְתִי מִהַ שֶׁהִטַּלְתָּ עָלַי. כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ חו"ל (נְדָרִים): אֵיזוֹ הִיא אִשָּׁה כְּשֶׁרָה בְּנָשִׁים? זֹאת הַעוֹשֶׂה רְצוֹן בַּעֲלָהּ. אֵךְ מִי כְּמוֹנֵי יוֹדַעַת עַד כְּמָה גְּדוּלָה צִדְקָתְךָ". וְכִאֲשֶׁר סִימָה הַרְבֵּנִית לְדַבֵּר, רָאוּ כָּל הַנוֹכַחִים בְּהַסְפֵּד, עֵין בְּעֵין, כִּי צִדַּק נַעֲנַע אוֹתוֹ צַדִּיק בְּרֵאשׁוֹ לְאוֹת הַסְּכָמָה עַל דְּבָרֶיהָ.

"כִּבְד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יִרְחַמְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ" (שמות כ' יב')

לְפָנֵי שְׁנַיִם רַבּוֹת נִפְטָר בְּבִנֵי בְּרַק אָדָם. וְהִנֵּה, לְאַחַר כְּמָה שְׁבוּעוֹת נִפְטָר גַּם בְּנוֹ. וְתַהֲוִי כָּל הַעִיר עַל-כֵּן, שֶׁכֵּן, מְקַרָּה כְּזֶה לֹא הָיָה זְכוּר לְהֵם. מִיד מִהְרֹו אֵל הַיְחִזּוֹן אִישִׁי. אוֹלָם, הַיְחִזּוֹן אִישִׁי בְּטַל אֶת הַעֲנָן בְּמַחֲיָד, וְאָמַר לְהֵם: אַתֶּם יוֹדַעִים כְּמָה פְּעָמִים בָּא אֵלַי הָאֲבָא וּבָכָה עַל הַצְּרוּת שֶׁבָנוּ עוֹשֶׂה לוֹ? וְלָכוֹ - הוֹסִיף הַיְחִזּוֹן אִישִׁי - עֵתָה, לְאַחַר שֶׁנִּפְטָר, קָרָא הָאֵב לְבָנוּ לְדִין תּוֹרָה בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה, עַל כָּל הַצַּעַר שֶׁצַּעַר אוֹתוֹ. מַעֲשֶׂה זֶה מְבִיא הַגְּר"ח קִינִיבְסְקִי, בְּסִפְרוֹ 'אוֹרְחוֹת יִשְׂרָאֵל'. וְהוּא מוֹסִיף וְאוֹמֵר, שֶׁעַל כִּיבוֹד אֵב וְאִם נִפְרָעִים גַּם בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְכִמוֹ שֶׁהָאָדָם מְתַנְּהַג עִם הוֹרָיו - כֵּן בְּנָיו יִתְנַהֲגוּ עִמּוֹ, וְזֶה מִהַדְּבָרִים שְׂרוּאִים גַּם בְּזְמַנֵּינוּ.

חַג שְׂמִיחַ לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!